

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Klarinetmuziek
B.H. Crusell

Over het ontstaan van het oratorium in de zeventiende eeuw ligt nog een dikke sluier. Wel bekend is dat in Italiaanse steden religieuze broederschapen zich goede muzikanten konden veroorloven om hun bijeenkomsten op te luisteren met bevallige muziek. Zo ontstond een nieuw genre, het oratorio, dat zijn naam ontleent aan de plaats waar het allemaal gebeurde. Het is enigszins gelijklopend met het theater, waarvan de naam ook zowel het toneelspel zelf als de schouwburg aanduidt. Er is evenwel nog veel spitwerk nodig om de hele evolutie van de muziek tijdens de dienst naar een zelfstandig 'gespeeld polyfoon religieus drama' te doorgronden. Een van de eerste – Latijnse – oratorio's is datgene dat Giacomo Carissimi na 1630 in Rome ten gehore bracht. Een andere vroege meester was Giacomo Stradella, een Romein die na een kort edoch heftig amoreus leven in Genua

op 37-jarige leeftijd bezweek. De man werd vermoord. Deze componist stond in de gunst bij de rijkste Romeinse families, de Colonna's en Pamphili's bijvoorbeeld, die menige kardinaal in hun rangen telden. Stradella componeerde er veel theatermuziek maar ook een machtig oratorio over het leven en de marteldood van Johannes de Doper, geschreven op vraag van paus Clemens X voor het Jubeljaar 1675. Het ging in première op Palmzondag 1675. Händel vond het zo goed, dat hij een kopie ervan bewaarde. Dit is dus beslist een voorloper van Händels eigen majestueuze muziek. Echte dramatiek wisselt af met elegantie van zanglijn en ritmiek. De vijf zangers en zangeressen – met een kilhartige, mescherpe Salome (de sopraan Anke Herrmann) en een verwaasde Herodes (de bas Antonio Abete) – krijgen alle kansen om individueel of in koor te schitteren. Ook de orkestpartij, de *stromenti*, is ruim bemeten, wat Stradella toelaat verschillende texturen weer te geven: een *concertino* van twee violen, luit en bas en een concertogrossoformatie met zes violen, acht altviolen, vier cello's en een bas. Een prachttuitvoering! (JC)

Alessandro Stradella, *San Giovanni Battista, Oratorio a soli con stromenti*, door Anke Herrmann en Elena Cecchi Fede (sopranen), Martin Oro (contratenor), Antonio Abete (bas), Fredrik Akselberg (tenor) en met de Academia Montis Regalis onder leiding van Alessandro de Marchi, Hypérion (distributie Laval), CDA67617, 18,60 euro.

CD KLASSIEK

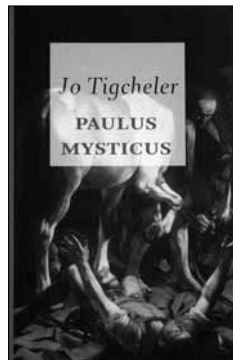
Meer dan een adagio
Tomaso Albinoni

Op het avontuurlijke label ZigZagTerritories geeft het Ensemble 415 onder de leiding van de Zwitserse violiste Chiara Bianchini een mooie vertolking ten beste van werken van Albinoni (1671-1751). We beluisterden een hele reeks korte sonates a cinque. Vijf partijen dus: viool, altviool en tenor, cello en bas. Deze tweede reeks (van een tental) schreef Tomaso Albinoni in 1700 en behoort onmiskenbaar tot zijn rijpe jaren. De componist kennen we van het wereldberoemde adagio in G klein, ook al is dat stuk niet eens van hem! Het was ene Remo Giazotto die in 1958 deze trage bewe-

ging componeerde, op basis van een trio van Albinoni! De barokcomponist Albinoni wordt terecht in één adem genoemd met Vivaldi, Corelli en Benedetto Marcello, misschien wel het meest omdat in zijn muziek het zoeken naar een nieuwe, meer emotioneel geladen stijl te bespeuren is. In de Dogenstad werd aan het begin van de achttiende eeuw een nieuwe tijd ingeluid, waarvan de vele bals en maskerades een onuitwisbaar kenteken waren. Ook het feit dat deze componist, geboren in een welvarende koopmansfamilie, kon leven van eigen middelen en zich nooit hoefde te schikken naar de grillen van het hofleven of van kerkelijk empoel, maken hem tot een vroeg voorbeeld van de 'vrije kunstenaar'. Kortom, deze *diletante Veneto* was een grootmeester met een indrukwekkende productie van opera's (niet minder dan 82) en heel wat instrumentaal werk, waarvan deze mooie vioolsonates beslist zullen beklijven. (JC)

Tomaso Albinoni, *Sinfonie a cinque. Opera seconda*, door Ensemble 415 met en onder leiding van Chiara Bianchini (viool), ZigZagTerritories (distributie harmonia mundi), ZZT090202, 20,40 euro.

BOEK SPIRITUALITEIT

Paulus anders bekeken
Jo Tigcheler

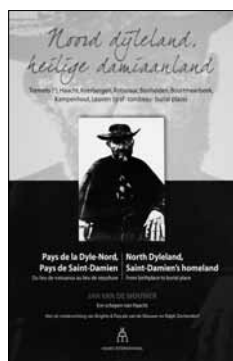
Het Paulusjaar is weliswaar lichter de rug, maar dit boekje over de apostel verdient een stip. De Nederlandse karmeliet Jo Tigcheler was jarenlang docent spiritualiteit van het Nieuwe Testament en als redacteur van het tijdschrift Speling een baan-

breker inzake nieuwe spiritualiteit. In elf korte, leesbare stukjes toont hij Paulus dan ook niet als een star theoloog, maar als een maatschappelijk bewogen mysticus. Tigcheler kijkt verder dan de teksten, of liever dan de wijze waarop wij de teksten steeds verstaan hebben. Zo wijst hij er ons op dat de eerste christenen niet beschikten over ons psychologische taalgebruik om innerlijke ervaringen onder woorden te brengen, en daarom een beroep deden op verhalen over dromen en visioenen. In Paulus' verhaal nemen de conflicten in de Jezusbeweging een centrale plaats in. Het belangrijkste is het conflict tussen joden en Griekssprekenden. Het was Paulus die een oplossing aanreikte. Tigcheler verstoopt zijn 'andere' visie op de Kerk niet: „In de jaren 50 is Paulus begonnen met zogenaamde 'huiskerken': groepen christenen die elkaar troffen in het huis van één van hen. Vijftig

jaar later ontstond de droom van één grote wereldkerk die door de wederzijdse steun en inspiratie het hoofd kon bieden aan de ontstane problemen. In onze tijd zien we weer de omgekeerde beweging.” (EDS)

Jo Tigcheler, *Paulus Mysticus*, Altiora, Averbode, 2009, 112 blz., 13,95 euro, ISBN 978 90 317 2875 6.

BOEK ACTUALITEIT

Damiaanland
Jan van de Wouwer

Noord-Dijleland, we mogen het sinds dit jaar ook Damiaanland noemen. Het is immers de geboortestreek van Jozef Damiaan De Veuster. In Tremelo werd hij geboren, in Werchter volgde de latere heilige lager onderwijs. Jan Van de Wouwer, ere-schepen van Haacht, stelde een boek samen dat de lezer bij de hand neemt voor een ontdekkingstocht in de geboortestreek van pater Damiaan. De geschiedenis van de dorpen en de monumenten, evenals de cultuur en de recreatiemogelijkheden worden er geïllustreerd aan de hand van luchtfoto's. Eigenlijk is dit wel het meest opmerkelijke aan dit boek. Je merkt hier immers hoe groen deze streek, in

hartje België, nog steeds is. De teksten zijn in drie talen. (EDS)

Jan Van de Wouwer, *Noord-Dijleland, heilige-Damiaanland*, Homes International, Brussel, 2009, 148 blz., 18 euro, ISBN 27 42 300 0026 3.

BOEK TOERISME

Religieus Amsterdam
Huibert Teekens

Sinds enkele jaren verschijnen bij Averbode/Meinema reisgidsjes voor zogeheten meerwaardezoekers. De nieuwste, *Inspirerend Amsterdam*, is op dat vlak echt geslaagd te noemen. Weinig Vlamingen kennen de Nederlandse hoofdstad goed. Onterecht. Amsterdam is een wereldstad in zakformaat. Druk, multicultureel, en er valt altijd van alles te beleven. Amsterdam is ook een stad met verschillende dimensies. Dat laat Amsterdammer Teekens ons goed zien. Naast het 'klassieke' Amsterdam met z'n kerken en musea leren we ook de exotische stad kennen.

Al sinds de zestiende eeuw is Amsterdam een migrantenstad. Toen kwamen er zich grote aantallen Antwerpenaren en Brabanders vestigen. Amsterdam is sinds lang ook een joodse stad. De voorbije jaren kleurde (vooral de randwijken) Surinaams, Chinees, Turks en Marokkaans. Vandaag is één op drie Amsterdammer moslim. *Inspirerend Amsterdam* is opgebouwd uit zes verrassende wandelingen en één fietstocht. Eén wandeling verkent specifiek het joodse Amsterdam. De gids brengt telkens verrassende ontdekkingen naar boven, daar waar anderen achteloos voorbij lopen. Zo was Amsterdam steeds een toonbeeld van tolerantie. Dat uit zich op tal van wijzen. Een recente inval zijn 'plaskruisen', bakken waar mannen hun behoefte in kunnen doen, om wildplassen te voorkomen. De hoofdstad van onze noorderburen herbergt ook inspirerende plekken. Zo is er de Allemanskapel, in de rosse buurt. Of de kraakmoskee en de gewezen christelijke kerk die nu dienstdoet als islamitisch gebedshuis. Er is natuurlijk ook de nog steeds katholieke Krijtberg, de kleurrijke negentiende-eeuwse jezuïetenkerk. Het verhaal van de katholieken in Amsterdam is overigens van groot belang voor de

stad. De auteur besteedt bijgevolg aandacht aan het fenomeen van de Vrouwe van alle Volkeren. In 1957 had zienares Ida Peerleman een visioen waarin Maria naar een plek wees waar een reusachtige kerk moest worden opgetrokken. Helaas. Op die plaats pronkt vandaag het RAI-congresgebouw. In de Diepenbrockstraat vind je een meer bescheiden kapelletje, waar mensen vanuit de hele wereld komen bidden. De cultus werd in 2002 goedgekeurd. (EDS)

Huibert Teekens, *Inspirerend Amsterdam. Reisgids voor de bewuste bezoeker*, Altiora/Meinema, Averbode/Zoetermeer, 2009, 223 blz., 18,90 euro, ISBN 978 90 317 2843 5.